

Atenció a les necessitats especials de salut d'infants i de joves en l'entorn educatiu

Programes B i C*

* de l'Acord marc de col·laboració entre els departaments d'Educació i Salut per al desenvolupament de les intervencions vinculades a la salut de l'alumnat en l'àmbit educatiu i l'atenció educativa domiciliària o en centres sanitaris.

Alguns drets reservats

© 2024, Generalitat de Catalunya. Departament de Salut.

Els continguts d'aquesta obra estan subjectes a una llicència de Reconeixement-NoComercial-Sense-ObresDerivades 4.0 Internacional.

La llicència es pot consultar a la [pàgina web de Creative Commons](#)

Edició:

Departament de Salut i Departament d'Educació

1a edició:

Barcelona, abril de 2024.

Fotografies:

Pixabay

Disseny i maquetació:

Roser Castellà

Pla editorial 2024:

Núm. de registre: 10.264

Amb el suport del Consell de Col·legis d'Infermeres i Infermers de Catalunya

Índex

1. Introducció	4
2. Objectiu.....	5
3. Circuit.....	6
4. Pla consensuat d'atenció a la salut en l'entorn educatiu	8
5. Actuacions en l'entorn educatiu segons la intensitat de cures requerida	10
6. Servei de monitoratge de suport als centres educatius ordinaris.....	11
7. Educació per a la salut en l'entorn educatiu	12
8. Actuacions d'atenció a la salut en l'entorn educatiu	13
9. Actuacions davant d'una situació d'emergència.....	15
10. Annexos.....	16

1

Introducció

Arran del Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu, s'estableix un Acord Marc de col·laboració entre el Departament de Salut i el Departament d'Educació per al desenvolupament de les intervencions vinculades a la salut de l'alumnat, i per garantir que els alumnes rebin el suport de manera personalitzada a les seves necessitats de salut per assolir el màxim d'autonomia.

Cal promoure que els infants i joves desenvolupin amb la màxima normalitat la seva activitat escolar i puguin participar en les activitats que s'organitzen al centre educatiu durant les hores lectives, prioritant la seva seguretat i benestar.

Aquest document vol garantir l'atenció a la salut dels infants o joves amb necessitats de cures en horari escolar derivades de malalties cròniques. S'emmarca dins dels programes de l'Acord Marc, d'atenció a l'alumnat amb necessitats especials de salut als centres educatius ordinaris i als centres d'educació especial (PASCE B i C).

2

Objectiu

Garantir l'atenció de les necessitats especials de salut dels infants i joves que requereixen cures durant l'horari escolar i per a les quals no són autònoms.

3

Circuit

És necessari que pare/s, mare/s o tutor/a legal, informin els responsables del centre educatiu en el moment de la matriculació o tan aviat com es pugui –si l'inici de la malaltia es produeix durant el curs escolar– que l'infant o jove té necessitats d'atenció per la seva salut en horari escolar.

Caldrà que pare/s, mare/s o tutor/a legal, signin l'autorització¹ per a sol·licitar i compartir les dades de salut dels infants i joves que siguin necessàries per a donar resposta a les seves necessitats especials de salut als centres educatius (annex 1).

Un cop signada l'autorització, la direcció del centre educatiu, amb la família, la infermera² de Salut i Escola i/o l'equip de referència de l'infant o jove a l'hospital i, si s'escau, l'equip d'assessorament psicopedagògic (EAP), hauran d'elaborar el pla consensuat d'atenció a la salut en l'entorn educatiu (apartat 4). Es recomana que els nois i les noies majors de dotze anys participin en aquest procés.

Els centres d'atenció primària comptaran amb la figura de la infermera de Salut i Escola, com a professional referent per a cada centre educatiu, amb l'objectiu de definir les necessitats, **assegurar l'atenció i assessorament de salut en l'entorn educatiu i coordinar els recursos** per tal de garantir una atenció integral i centralitzada dels infants i adolescents en l'entorn escolar encaminada a la prevenció i promoció de la salut, hàbits i estils de vida saludables incorporant el foment de l'autocura i el suport a la cura amb els alumnes amb necessitats especials de salut. Per a aquesta finalitat, pot requerir-se la coordinació amb altres agents de l'àmbit sanitari, com són: infermeres dels equips pediàtrics hospitalaris, professionals d'altres nivells assistencials, associacions o entitats comunitàries.

Es considera educació per a la salut, l'ensinistrament que requereixen els diferents professionals de l'entorn educatiu, inclosos els monitors i les monitores de suport, en relació a l'acompanyament d'un infant o jove amb necessitats especials derivades d'una malaltia. Aquest ensinistrament el duen a terme els equips sanitaris de referència de l'atenció primària. Les indicacions que es donin han de permetre que els infants i joves amb necessitats de salut puguin participar en les mateixes activitats que la resta de companyes i companys al centre educatiu (apartat 7). El contingut de l'educació per a la salut ha de quedar recollit al pla consensuat d'atenció a la salut.

1. L'alumnat de 16 anys o més ha de signar l'autorització per a la compartició de dades.
2. El protocol es refereix a la professió d'infermera en femení perquè està acceptat i recomanat pels col·legis professionals i el consell internacional.

La infermera referent de Salut i Escola del centre ordinari o les professionals sanitàries de l'hospital de referència del centre d'educació especial, seran les qui s'encarregaran de resoldre els dubtes expressats pel personal del centre educatiu i de vetllar per la coordinació entre equips sanitaris quan sigui necessari per tal que l'infant o el jove pugui participar en sortides i colònies.

En alguns casos, els infants i joves dels CEE poden requerir d'una intervenció més intensiva per part de les infermeres de referència de l'hospital, per tal de garantir la participació a les activitats de la vida diària en l'entorn educatiu. Aquesta tasca ha de quedar definida al pla consensuat d'atenció a la salut.

4

Pla consensuat d'atenció a la salut en l'entorn educatiu

El pla d'atenció a la salut és un document individualitzat per a cada infant i jove (annex 2). Recull el pacte terapèutic que s'ha de fer arribar als pare/s, mare/s o tutor/a legal, a la direcció del centre educatiu i als professionals sanitaris de referència. Aquest pla, està format per dos blocs, que han de contenir els aspectes següents:

Bloc 1. Valoració sanitària³. Ha de contenir:

- L'atenció a la salut que requereix l'infant o jove, que ha de tenir lloc necessàriament durant l'horari escolar, i per a la qual no és autònom.
- La pauta de l'administració de medicació en horari escolar.
- Les observacions a tenir en compte per al pati, menjador escolar, trasllats, sortides i colònies o la realització d'activitat física, quan s'escaigui.

Bloc 2. Intervencions a realitzar⁴. Ha de contenir:

- La concreció de les intervencions a realitzar, tot especificant les cures que es faran, les persones que hi intervindran, els espais en què es duren a terme i el material a emprar.
- L'equip d'assessorament psicopedagògic referent ha de valorar, si s'escau, la necessitat de monitoratge de suport. El Servei territorial corresponent ha de tenir en compte la totalitat de recursos de què disposa el centre educatiu, a l'hora de dotar del servei de monitoratge.
- L'educació per a la salut dels professionals que intervindran en relació amb les cures que requereix l'infant o el jove, detallant el o la professional que l'ha d'impartir, durada, horari, data i espai de la formació a realitzar.

3. Per part de la infermera de Salut i Escola en coordinació amb les infermeres i metges/sses d'altres nivells assistencials que fan el seguiment de l'infant o el jove. En cas que l'emplenin directament les infermeres de l'hospital, a continuació, l'hauran de traslladar a la infermera de Salut i Escola referent del centre educatiu per continuar amb el procediment d'intervenció en l'entorn educatiu.

4. S'ha de consensuar entre la direcció del centre educatiu, juntament amb pare/s, mare/s o tutor/a legal, la infermera de Salut i Escola del centre d'atenció primària de referència del centre educatiu ordinari o els i les professionals sanitàries de l'hospital de referència de l'infant del CEE i, si s'escau, l'equip d'assessorament psicopedagògic referent. Es recomana que els nois i les noies majors de dotze anys participin en aquest procés.

- Els signes d'alerta i actuació, per tal que els i les professionals de l'entorn educatiu puguin identificar signes d'alerta i saber quina és l'actuació més adequada a seguir.
- Les indicacions específiques per a situacions com el pati, el menjador escolar, els trasllats, les sortides i les colònies o la realització d'activitat física, si s'escau.
- Les indicacions per a la conservació de la medicació, la revisió periòdica de la caducitat d'aquesta i sobre el/s professional/s que s'encarregaran de l'administració de la medicació en horari escolar.
- La propera revisió del pla consensuat d'atenció a la salut.
- Altres observacions, com per exemple: aspectes a tenir en compte relacionats amb la medicació que pren l'infant o el jove (somnialescència, cansament, fatiga, etc.)
- Signatura dels agents que intervenen en el pla consensuat d'atenció a la salut.

Per elaborar el pla consensuat d'atenció a la salut al centre educatiu, s'ha de tenir en compte el pla de cures elaborat per la infermera de referència i el Pla d'Intervenció Individualitzat Compartit (PIIC), en cas d'infants i de joves en situació de cronicitat complexa.

Serà necessària la col·laboració entre els diferents agents que participen en l'elaboració del pla d'atenció a la salut, per cercar els mecanismes que donin resposta a les necessitats de salut dels infants i joves amb major complexitat en termes de salut.

Un cop finalitzat i signat per totes les parts el document del pla consensuat d'atenció a la salut en l'entorn educatiu, cal que el centre educatiu el faci arribar, per al seu coneixement, a la Comissió territorial corresponent, prevista a l'Acord Marc.

Les actuacions o intervencions a realitzar en l'entorn educatiu es duran a terme per delegació i autorització de la família. En cas de no arribar a un pacte terapèutic amb els pare/s, mare/s o tutor/a legal per consensuar i autoritzar el pla d'atenció a la salut, caldrà elevar la situació a la comissió territorial corresponent. Mentre no hi hagi consens, la comissió establirà un pla d'atenció provisional.

5

Actuacions en l'entorn educatiu segons la intensitat de cures requerida

Intensitat de cures	Situació de salut	Actuacions en l'entorn educatiu
Baixa	Infants i joves amb asma, diabetis, epilèpsia i al·lèrgies que poden originar anafilaxi.	<ul style="list-style-type: none"> – Elaborar el pla consensuat d'atenció a la salut. – Actuacions grup 1 (apartat 8).
Mitjana	Infants i joves amb dependència de dispositius i cures de ventilació no invasiva no contínua, ostomies, sondatge vesical intermitent, nebulitzacions i accessos vasculars.	<ul style="list-style-type: none"> – Elaborar el pla consensuat d'atenció a la salut. – Actuacions grup 2 (apartat 8).
Alta	Infants i joves amb traqueostomies amb necessitats d'aspiració i/o ventilació no invasiva.	
Molt alta	Infants i joves amb ventilació no invasiva de dependència contínua i/o d'alt risc d'esdeveniments aguts crítics que requereixen de cures d'alta complexitat.	<ul style="list-style-type: none"> – Elaborar el pla consensuat d'atenció a la salut. – Actuacions grup 3 (apartat 8). – Actuació sanitària intensiva.

6

Servei de monitoratge de suport als centres educatius ordinaris

Es tracta d'un suport que s'assigna al centre educatiu per tal de promoure la màxima participació dels alumnes amb necessitats educatives especials. Aquest suport s'ha d'articular amb la resta de mesures i suports d'atenció a l'alumnat, d'acord amb el projecte educatiu del centre.

El suport de monitoratge per a l'alumnat s'assigna mitjançant l'informe de l'equip d'assessorament psicopedagògic de reconeixement de necessitats específiques de suport educatiu que pren en consideració els i les alumnes que requereixen mesures intensives per garantir la continuïtat i per tal que progressin en l'assoliment de les competències de l'etapa on estan escolaritzats.

Aquestes necessitats específiques de suport educatiu que presenta l'alumne/a depenen tant de les seves característiques personals com de les característiques de l'entorn educatiu on està escolaritzat.

La **finalitat** principal de la seva intervenció és promoure l'autonomia personal i social de l'alumnat, per aquest motiu és essencial que les tasques tinguin lloc dins de l'aula, així com a l'espai de pati, menjador, sortides i colònies.

Les principals tasques que desenvolupen els monitors i monitores en relació amb el suport de l'alumnat amb necessitats educatives especials que atenen, són de suport a l'alumne/a en les tasques de cura personal, mobilitat i alimentació, vetllar per a la seguretat de l'alumnat, col·laborar en l'accés als recursos per a l'aprenentatge, donar suport a les interaccions personals i realitzar altres activitats encarregades per la direcció del centre relacionades amb la participació de l'alumne/a en les activitats del centre i de l'aula.

Els monitors i les monitores donen suport a l'alumnat i l'equip docent per garantir l'adaptació de l'alumne/a amb necessitats de salut especials en l'entorn educatiu, i acompanyar l'alumnat en aquelles activitats de salut en cas que no sigui autònom o requereixi supervisió. Les actuacions dels monitors i monitores procuren garantir les activitats de la vida diària en l'entorn educatiu de la mateixa manera que a l'entorn domiciliari ho fan pare/s, mare/s o tutor/a legal de l'infant o del jove.

7

Educació per a la salut en l'entorn educatiu

L'objectiu d'aquest conjunt d'intervencions és facilitar l'adaptació de l'infant o el jove amb necessitats de salut en l'entorn educatiu, inclòs en el pla consensuat d'atenció a la salut. L'equip sanitari de referència ha de proporcionar l'ensinistrament necessari al personal del centre educatiu per poder activar una alerta precoç quan correspongui.

L'educació per a la salut en l'entorn educatiu està orientada als professionals del centre educatiu que acompanyen l'infant o el jove per tal que coneguin millor les malalties i les necessitats d'atenció de cures que requereixin, els dispositius de suport, els signes d'alerta, així com les indicacions per una primera intervenció general no sanitària davant possibles descompensacions.

Els docents són en tot moment responsables dels alumnes i de l'activitat, d'acord amb les directrius de la direcció del centre.

8

Actuacions d'atenció a la salut en l'entorn educatiu

Les activitats de suport que poden realitzar els i les professionals del centre educatiu i els monitors, s'han de classificar en tres grups d'intervenció de monitoratge segons el nivell d'autonomia i capacitat d'actuació per prendre decisions davant la necessitat de salut, segons el protocol i pla de d'atenció a la salut establert. La classificació és la següent:

- Grup 1:** els professionals del centre educatiu (inclosos els monitors) poden realitzar una actuació directa pautada amb l'infant o el jove i prendre decisions davant de signes d'alerta, segons el protocol i pla d'atenció a la salut establert.
- Grup 2:** els professionals del centre educatiu (inclosos els monitors) poden realitzar una actuació directa pautada amb l'infant o el jove i no podran prendre decisions davant de signes d'alerta, de manera que si es produeixen hauran d'avisar a un professional de salut referent i d'acord amb les indicacions d'aquest, seguir les pautes i actuar.
- Grup 3:** els professionals del centre educatiu (inclosos els monitors), NO poden realitzar una actuació directa amb l'infant o el jove, només fer observacions i tenir capacitat de detectar signes d'alerta i alarma per avisar un professional de salut referent i, segons indicacions d'aquest, seguir les pautes d'actuació.

En tots els casos es requereix que, prèviament, s'hagi rebut educació per a la salut per a poder actuar. Les actuacions dels tres grups han de ser consensuades amb pare/s, mare/s o tutor/a legal de l'infant o jove.

A l'annex 3 es mostra el detall d'activitats de suport que poden realitzar els professionals del centre educatiu i els monitors, per grups d'intervenció i necessitats de salut.

El centre educatiu ha de d'habilitar els espais on es realitzen les intervencions i actuacions de salut.

Consideracions pel que fa a materials sanitaris o medicació necessaris per a la cura:

- Els materials d'atenció sanitària han de ser proveïts per la família dins de l'horari escolar (sondes, cànules de traqueostomia, adrenalina, glucagó, etc.), la medicació corresponent, que ha d'estar etiquetada (amb nom i cognoms de l'infant o jove) i seguir les indicacions de conservació.
- Les receptes de material i tractament farmacològic s'han de fer des del centre d'atenció primària de referència de l'infant o jove (**i no des del centre d'atenció primària de referència del centre educatiu**).

- La infermera de Salut i Escola del centre educatiu ordinari o els i les professionals sanitàries de l'hospital de referència de l'infant o jove del CEE, han de portar el material fungible que calgui per realitzar la tècnica (guants, gases, etc.) i que no estigui inclòs en el material que ja s'ha facilitat.
- En cas que sigui necessari l'ús d'un aparell per la cura i aquest no pugui ser desplaçat diàriament o requereixi d'una instal·lació fixa al centre educatiu, s'ha de valorar la necessitat de duplicar-lo, instal·lar-lo i fer-ne el manteniment seguint els protocols establerts per l'equip assistencial.
- El centre educatiu ha de vetllar per l'emmagatzematge dels materials i equipaments així com per habilitar un espai segur per realitzar les cures i/o emmagatzematge.

9

Actuacions davant d'una situació d'emergència

Davant d'una situació d'emergència cal:

- No deixar mai sol l'infant o jove.
- Trucar al 112 en cas de pèrdua de coneixement, dispnea, sagnat o de qualsevol situació crítica, i posar l'infant o el jove en posició lateral de seguretat, seguint les recomanacions de l'Institut de Seguretat Pública de Catalunya (ISPC): <https://www.youtube.com/watch?v=8h0SK33eXzM>. No s'ha de donar res que s'hagi d'ingerir per boca.
- Avisar pare/s, mare/s o tutor/a legal.

El reconeixement de situacions crítiques i la realització d'actuacions i d'avís han d'estar recollides al pla consensuat d'atenció a la salut.

Annexos

1. Autorització per a sol·licitar i compartir dades de salut de l'infant o el jove amb necessitats especials de salut als centres educatius.
2. Pla consensuat d'atenció a la salut en l'entorn educatiu.
3. Llistat d'activitats de suport que poden realitzar els i les professionals del centre educatiu i els monitors i monitores de suport, per grups d'intervenció i necessitats de salut.